

1849.

2 10ten Februar - 3 cop!

2 13ten Aprilo ging ind. Bist
ind. des. Mayen war. 10. 10. 10.

2 5ten May — 3 Cop!
2 2ten Junij — 3 Cop!

Ma = rahwa

K a l e n d e r

ehf

Täht = ramat

1849

aasta peale, pärrast

J e s u s e K r i s t u s e

sündimist.

Sel aastal on 365 päwa.

Vernus

trükkitud, ja müa B. Pormi jures.

Märkide selletamine.

 noor ku. essimene werand.

 tdis ku. wiimne werand.

P. pühha.

p. pääw ja párrast.

h. hommiko.

l. lõuna.

õ. õhto.

õ. õse.

e. enne.

Jõulo- ja Wastla-päwa wahhet on 7 näd-
dalat ja 3 päwa.

Der Druck dieses nur in den Ostsee-Provinzen
abzusehenden Kalenders ist gestattet.

Dorpat den 1. September 1848.

(L. S.)

Censor Samson.

Mõnne sünduse mällestus ja arw.

	Alastad.
Ma-Ilma lomifest arwatakse	5798
Jssanda Jesuse Kristuse sündimifest	1849
Tarto-linna allustamifest	819
Mil risti-ust Lihwlandi-male tulli	658
Tallina-linna allustamifest	630
Perno-linna allustamifest	594
Püssi-rohho leidmifest	507
Ramato trükki-kunsti leidmifest	409
Lutteruse usso-õppetuse parrandamifest	332
Wanna katko-aiast sadit	192
Surest näljast Lihwlandi- ja Eesti-maal	154
Peterpurri-linna allustamifest	146
Teisest katko-aiast sadit	139
Mil meie ma Wenne-rigi wallitsuse alla sai	139
Meie Keisre herra Nikolai sündimifest	53
Tarto sure-koli ehk akkademi asutamifest	47
Mil usi rõugid hakkati pandama	46
Kui Prantsus Musto tulli ning tedda Wen- ne-rigist wäljaaceti	37
Eesti-ma tallo-rahwa priiks lastmifest	32
Lihwlandi-ma tallo-rahwa priiks lastmifest	30
Meie armoline Keiser Nikolai wallitsemas	24
Ue kirriko-seaduse järrel Jummalatennis	15
Mil wiimane suur hinge-kirjotus olli	15

Kristuse ümberleitamisest. Lut. 2, 21.

1 laupääd **Teäripääd. Aita Jummal!**

Jesús Egiptuse maal. Matt. 2, 13.

2 Pühhap.	P. p. Teäri p.	Raunis
3 Esmasp.	Sett	fülm.
4 Teisip.	Enof	CS, 31' h.
5 Restnäd.	Simeon	Pilwitab.
6 Neljap.	3 Kunn. pääd	Pehme.
7 Rede	Reinolt	Uddendab
8 laup.	Erart	lund.

Jesús 12 aastat wanna. Lut. 2, 41.

9 Pühhap.	1. P. p. 3 K. P.	Rülm
10 Esmasp.	Paawli pääd	lähhäb
11 Teisip.	Hugo	fangemaks.
12 Restnäd.	Rein	11, 39' e.l.
13 Neljap.	Hilarius	Selge.
14 Rede	Pällo	Raunis
15 laup.	Weliks	fülm.

Pulmad Rana : linnas. Joann. 2, 1.

16 Pühhap. | **2. P. p. 3 K. P.** | Pilwes.

17 Esmasp.	Tönnise pääd	Annab
18 Teisip.	Zaaf	lund.
19 Restnäd.	Sara	16, 19' d.
20 Neljap.	Wab. Sebast.	Heitlik.
21 Rede	Nedo	
22 laup.	Wintsend	lund.

Pealikust Kapernaumas. Matt. 8, 1.

23 Pühhap.	3. P. p. 3 K. P.	Pühhub
24 Esmasp.	Timoteus	pehmet
25 Teisip.	Paawli ümb.	tuult.
26 Restnäd.	Hans	12, 52' l.
27 Neljap.	Netta	Pilwitab.
28 Rede	Karel	Parras
29 laup.	Samuel	fülm.

Tõteggijast winamäel. Matt. 20, 1.

30 Pühhap.	9 P. e. Kr. ü. P.	Selge.
31 Esmasp.	Ann	

10mal Januaril tõuseb päike kell 8, 11 minuti, ja lähhäb loja kell 3, 49 minuti. Pääd on 7 ja 17 tundi pikk.

1 Teisip.	Pirit	Pilwitab.
2 Restnâdd.	Rüünla pääw	
3 Neljap.	Hanna	☾ 5, 39' h.
4 Rede	Mai	Pehme
5 laup.	Agata	

Semest mitmesugguse ma peal. Luf. 8, 4.

6 Pühhap.	8 P. e. Kr. ü. P.	ilmoke.
7 Esmasp.	Rikart	Sulla.
8 Teisip.	Salomon	Pilwes
9 Restnâdd.	Polli	
10 Neljap.	Pauline	☾ 3, 6' h.
11 Rede	Rosa	ja
12 laup.	Karolina	

Kristuse kannatamisest. Luf. 18, 31.

13 Pühhap.	7 P. e. Kr. ü. P.	tulleb
14 Esmasp.	Walentin	paljo
15 Teisip.	Wastla pääw	
16 Restnâdd.	Tuhka pääw	lund.

17 Neljap.	Konstantin	Selgib.
18 Rede	Anton	☾ 1, 40' ö.
19 laup.	Susanna	Rülm

Kristust kiusatakse. Matt. 4, 1.

20 Pühhap.	1. P. paastus.	lähhäb
21 Esmasp.	Nora	kangemaks.
22 Teisip.	Petri pääw.	lund.
23 Restnâdd.	Palwe pääw	
24 Neljap.	Maddise pääw	
25 Rede	Jehwim	☾ 2, 40' ö.
26 laup.	Nestor	Heitfik.

Kananea; ma naesest. Matt. 15, 21.

27 Pühhap.	2. P. paastus.	Annab
28 Esmasp.	Justus	fulla

1omal Webruaril tduseb päike kell 7, ja lähhäb loja kell 5. Pääw on 10 ja ö 14 tundi pikk.

1 Teisip.	Ado	lund.
2 Restnâdd.	Lowisa	Heitlik.
3 Neljap.	Kadde	Miiske.
4 Kede	Adrian	
5 laup.	Bridrik	☾ 2, 15' ö.

Kristus aiab kurja waimo wälja. Luk. 11, 14.

6 Pühhap.	3. P. paastus.	Selge
7 Esmasp.	Perpetua	ja
8 Teisip.	Põri pään	ö külma.
9 Restnâdd.	Prudentius	
10 Neljap.	Mif	lund.
11 Kede	Kaupo	
12 laup.	Kregor	☾ 3, 42' p. l.

Kristus sõdab 5000 meest. Joann. 6, 1.

13 Pühhap.	4. P. paastus.	Saeab
14 Esmasp.	Matilde	
15 Teisip.	Iugus	räitsakast.
16 Restnâdd.	Gabriel	
17 Neljap.	Leuto	Eulene.

18 Kede	Anno	Wihma.
19 laup.	Josep	☾ 8, 27' h.

Jesust wisfatakse kiwwidega. Joann. 8, 46.

20 Pühhap.	5. P. paastus.	Selge.
21 Esmasp.	Pent	Pühhub
22 Teisip.	Kawael	külma
23 Restnâdd.	Tiits	tuult
24 Neljap.	Koort	
25 Kede	Paasto Maarj. p.	
26 laup.	Manuel	☾ 5, 26' p. l.

Kristuse sisse sõitmiseft. Matt. 21, 1.

27 Pühhap.	6. P. paastus.	Selge.
28 Esmasp.	Kido	Kange
29 Teisip.	Wane	põhja
30 Restnâdd.	Uad	tuul.
31 Neljap.	Suur Neljap.	

romal Martsil tõuseb päike kell 6, ja lähkääb
loja kell 6. Pään on 12 ja ö 12 tundi pikk.

1 Rede	Suur Rede. Karjalastm. p.
2 laup.	Ingel Wihma.

Kristuse ülestõusmisest. Mark. 16, 1.

3 Pühhap.	1. Pühha	Ⓢ 8, 44' ö.
4 Esmasp.	2. Pühha	Kulmad
5 Teisp.	Maxim	ööd.
6 Restnäd.	Rölestin	lund.
7 Neljap.	Aron	Iduneti
8 Rede	Maalken	foe.
9 laup.	laus	

Kinnipandud ukst. Joann. 20, 19.

10 Pühhap.	1. P. p. üll. P.	Selge
11 Esmasp.	Kerman	Ⓢ 1, 31' ö.
12 Teisp.	Jullus	Tormine.
13 Restnäd.	Juf	Tulleb
14 Neljap.	Rünni pääw	raitsakast.
15 Rede	Imet	Willu
16 laup.	Karin	

Hea karjane. Joann. 10, 11.

17 Pühhap.	2. P. p. üll. P.	Ⓢ 3, 54' ö.
18 Esmasp.	Waler	tuul.
19 Teisp.	Maia	Wagga.
20 Restnäd.	Pärt	Hakkab
21 Neljap.	Siim	sojale
22 Rede	Rajus	minnema.
23 laup.	Jurri pääw	

Ürritese aja pärrast. Joann. 16, 16.

24 Pühhap.	3. P. p. üll. P.	Soe.
25 Esmasp.	Markuse p.	Ⓢ 8, 43' ö.
26 Teisp.	Toots	Wihma.
27 Restnäd.	Uddo	Heitlik.
28 Neljap.	Wabo	
29 Rede	Raimund	
30 laup.	Erast	Dige

10mal Aprilil tõuseb päike kell 4, 39 minuti, ja wereb kell 7, 21 minuti. Pääw on 15 ja 8 9 tundi pikk.

Kristuse ärraminnemiseft. Joann. 16, 5.

1 Pühhap.	4. P. p. üll. P. Wolbri p.		
2 Esmasp.	Sigismund	8	foe.
3 Teisip.	+ leidmise p.	tülli	(12, 6' l.)
4 Resknädd.	Zio	näddal.	Annab
5 Neljap.	Kottart		willut
6 Rede	Nero		wihma.
7 laup.	Jetta		

Õigest pallumiseft. Joann. 16, 23.

8 Pühhap.	5. P. p. üll. P.		Kulmad
9 Esmasp.	Niggulas	7	ööd.
10 Teisip.	Kert	tülli	9, 13' e. l.
11 Resknädd.	Wiktor	näddal.	Selge.
12 Neljap.	Suur risti p.		Päwa foe
13 Rede	Wietso		ja
14 laup.	Kristian		õsi külml.

Rõmustajast. Joann. 15, 26.

15 Pühhap.	6. P. p. üll. P.	6	Selge ja
16 Esmasp.	Kreet	tülli	1, 0' ö.
17 Teisip.	Ofse	n.	wagga.

18 Resknädd.	Erif	6	Sojad
19 Neljap.	Wilip	tülli	päwad.
20 Rede	Pil	n.	Mürri-
21 laup.	Erino		tab

Pühhast Waimust. Joann. 14, 23.

22 Pühhap.	1. Suiste P.		ja annab
23 Esmasp.	2. Suiste P.	5	wihma.
24 Teisip.	Ester	tülli	Sojad ööd.
25 Resknädd.	Urbanus	näddal.	12, 3' ö.
26 Neljap.	Edart		Mürri-
27 Rede	Peet		mis-
28 laup.	Willem		pilwes.

Jesús ja Nikodemus. Joann. 3, 1.

29 Pühhap.	3 aino Jum. P.	4	Selge
30 Esmasp.	Wigand	tülli	ja
31 Teisip.	Nelli	n.	wagga.

10mal Mail tõuseb päike kell 3, 36 minuti, ja
lõhhab loja kell 8, 24 minuti. Päaw on 17 ö
7 tundi pikk.

1	Resknädd.	Jlo	4	Willud
2	Neljap.	Merta	fälli n.	C 12, 1' d.
3	Rede	liso		tullesed ja
4	laup.	Wridrika		wihmased

Nittas mees ja Laatsarus. Luk. 16, 19.

5	Pühhap.	1. P. p. 3 a. J. P.		ilmad.
6	Esmasp.	Artus	3	Rasked
7	Teisip.	Isufretsia	fälli n.	wihma
8	Resknädd.	Medardus		3, 55' p. l.
9	Neljap.	Dirkem pääw		saod.
10	Rede	Blawius		Selgib ja
11	laup.	Peep		pisfut

Surest õhto sõmaajast. Luk. 14, 16.

12	Pühhap.	2. P. p. 3 a. J. P.	2	foem.
13	Esmasp.	Tobi	fälli n.	Wihma.
14	Teisip.	Tetlow		
15	Resknädd.	Wiit		12, 20' l.
16	Neljap.	Justina		Willu

17	Rede	Kristi	2	tuul ja
18	laup.	Homer	f. n.	

Arrakaddunud lambast. Luk. 15, 1.

19	Pühhap.	3. P. p. 3 a. J. P.		wihma.
20	Esmasp.	Minni	1	Willud
21	Teisip.	Rael	fälli n.	õdd.
22	Resknädd.	Eiit		3, 5' p. l.
23	Neljap.	Uksel		Annab
24	Rede	Jani pääw		
25	laup.	Wio		

Olge armolised. Luk. 6, 36.

26	Pühhap.	4. P. p. 3 a. J. P.		õseti
27	Esmasp.	Waldefa		wihma.
28	Teisip.	Josua		Raunis
29	Resknädd.	Peter Pauli p.		foe.
30	Neljap.	lilla		

Iomal Junil tõuseb päike kell 3, 7 minuti, we-
reb kell 8, 53 minuti. Pääw on 18 tundi 28
minuti ja õ 5 tundi 32 minuti pikk.

1 Rede	Teobald	Ⓢ 8, 44' h.
2 laup.	Seina Maarj. p.	Selge.

Rohtest kalla : sagist. Luk. 5, 1.

3 Pühhap.	Ⓢ. P. p. 3 a. J. P.	Kaunis
4 Esmasp.	Ulrik	foe.
5 Teisip.	Anselm	Annab
6 Resknädd.	Hektor	Ⓢ 10, 52' d.
7 Neljap.	Kats	rohteste
8 Rede	Kilian	wihma.
9 laup.	Annikas	

Wariseride digusest. Matt. 5, 20.

10 Pühhap.	Ⓢ. P. p. 3 a. J. P.	7 wenn. p.
11 Esmasp.	Eleonora	Selge.
12 Teisip.	Hindrik	Parras
13 Resknädd.	Marreti pääw	foe.
14 Neljap.	Ponawent	Ⓢ 2, 12' d.
15 Rede	Apostl. lahk.	Heitlik.
16 laup.	larrats	

4000 mehhe sōotmifest. Mark. 8, 1.

17 Pühhap.	Ⓢ. P. p. 3 a. J. P.	Parrajad
------------	---------------------	----------

18 Esmasp.	Rosina	suised
19 Teisip.	Rabbe	ilmad.
20 Resknädd.	Elias	Wihma.
21 Neljap.	Zaniel	
22 Rede	Maria Mad.	
23 laup.	Kirsti	Ⓢ 5, 29' h.

Walle : prohweridest. Matt. 7, 15.

24 Pühhap.	Ⓢ. P. p. 3 a. J. P.	Wägga
25 Esmasp.	Jakobi pääw	illusad
26 Teisip.	Anna	ilmad.
27 Resknädd.	Marta	Selge
28 Neljap.	Plato	ja
29 Rede	Olewī pääw	
30 laup.	Enn	Ⓢ 3, 9' p. 1.

Üllekohtusest maja : piddajast. Luk. 16, 1.

31 Pühhap.	Ⓢ. P. p. 3 a. J. P.	wagga.
------------	---------------------	--------

10mal Julil tōuseb päike tell 3, 35 minuti,
ja lähhāb loja tell 8, 25 minuti. Pääw on 17
ja d 7 tundi pitt.

1 Esmasp.	Peetruse wang.	Wägga
2 Teisip.	Hannibal	foe.
3 Restnäd.	August	
4 Neljap.	Mia	Mürris.
5 Rede	Olo	
6 laup.	Eugenius	☉ 7, 9' h.

Jerusalemma ärrarikkumiseft. Luk. 19, 41.

7 Pühhap.	10 P.p.3a.3.P.	tab.
8 Esmasp.	Kotlep	Selged
9 Teisip.	Romanus	
10 Restnäd.	Lauritse pääw	ja
11 Neljap.	Olga	wägga
12 Rede	Klara	
13 laup.	Madde	☉ 6, 32' h.

Wariser ja tõlner. Luk. 18, 9.

14 Pühhap.	11 P.p.3a.3.P.	fojad
15 Esmasp.	Küllil Maarj. p	
16 Teisip.	Isak	ilmad.
17 Restnäd.	Wilibald	

18 Neljap.	Leno	Wägga.
19 Rede	Sebald	Annab
20 laup.	Pernart	

Kurdist ja teletumast. Mark. 7, 31.

21 Pühhap.	12 P.p.3a.3.P.	☉ 6, 54' ö.
22 Esmasp.	Willibert	mürrista=
23 Teisip.	Sakarias	
24 Restnäd.	Pertli pääw	misse
25 Neljap.	Ludwif	wihma.
26 Rede	Natalie	
27 laup.	Jeppart	Willu.

Preester ja Samaria : mees. Luk. 10, 23.

28 Pühhap.	13 P.p.3a.3.P.	Heitlik.
29 Esmasp.	Joann. hukk.	☉ 8, 32' ö.
30 Teisip.	Aleksander	
31 Restnäd.	Rebekka	Wihma.

10mal Augustil tõuseb päike kell 4, 39 minuti, ja wereb kell 7, 21 minuti. Pääw on 14 tundi 42 minuti ja ö 9 tundi 18 minuti pikk.

1 Neljap.	Egidius	Pilwes.
2 Rede	Isa	Heitlik.
3 laup.	Mango	Wagga.

Rümmest piddalitöbbisest. Lut. 17, 11.

4 Pühhap.	14P.p.3a.3.P.	☉ 5, 38' ö.
5 Esmasp.	Moses	Selge
6 Teisip.	Magnus	ilm.
7 Restnadd.	Regina	Soe.
8 Neljap.	Maria sund. p.	
9 Rede	Pruno	
10 laup.	Lina	Eulene.

Nammonast. Matt. 6, 24.

11 Pühhap.	15P.p.3a.3.P.	Põri pääw.
12 Esmasp.	Sirus	☾ 1, 0' p. l.
13 Teisip.	Amatus	Annab
14 Restnadd.	Risti üllend.	fauniste
15 Neljap.	Nikodemus	wihma.
16 Rede	Lena	

17 laup.	Tõns	Willu.
----------	------	--------

Maini : linna surnust. Lut. 7, 11.

18 Pühhap.	16P.p.3a.3.P.	☼ külma.
19 Esmasp.	Werner	☼ 7, 10' h.
20 Teisip.	Jana	Tormine.
21 Restnadd.	Matteuse pääw	Heitlik.
22 Neljap.	Morits	
23 Rede	Hosea	
24 laup.	Joann. sam.	

Wee : többisest. Lut. 14, 1.

25 Pühhap.	17P.p.3a.3.P.	Külmetab.
26 Esmasp.	Joann. õpp.	☾ 2, 20' ö.
27 Teisip.	Adolw	Saeab
28 Restnadd.	Wentsel	räitsakast.
29 Neljap.	Mihkle pääw	
30 Rede	Hironimus	

11mal Septembril tõuseb päike kell 6, ja läh:
hää loja kell 6. Pääw on 12 ja ö 12 tundi pikk.

1 laup.	Wolmer	Kahhutab.
---------	--------	-----------

Suremast käsust. Matt. 22, 34.

2 Pühhap.	18P.p.3a.J.P.	Leituse P.
3 Esmasp.	Jairus	Wihma.
4 Teisip.	Prantsiskus	⊙ 6, 50' h.
5 Kesknädd.	Amalie	Pilwes.
6 Neljap.	Wides	Kaunis
7 Rede	Alwil	foe.
8 laup.	Samel	

Alwatud innimesest. Matt. 9, 1.

9 Pühhap.	19P.p.3a.J.P.	Selge.
10 Esmasp.	Kai	Pilwes.
11 Teisip.	Purkart	Tulene.
12 Kesknädd.	Walwrid	⊙ 8, 40' h.
13 Neljap.	Angelus	Rasked
14 Rede	Willemine	wihma
15 laup.	Hedwig	ood.

Pulma rideft. Matt. 22, 1.

16 Pühhap.	20P.p.3a.J.P.	Heitlik.
------------	----------------------	----------

17 Esmasp.	Dlop	Willa
18 Teisip.	Luka päaw.	ja
19 Kesknädd.	Ello	⊙ 6, 23' ä.
20 Neljap.	Wendelin	annab
21 Rede	Ursel	lund.
22 laup.	Kell	

Kunninga : mehhe poeaf. Joann. 4, 47.

23 Pühhap.	21P.p.3a.J.P.	Lutteruse P.
24 Esmasp.	Salome	Tulene
25 Teisip.	Krispin	
26 Kesknädd.	Amandus	⊙ 9, 59' e. l.
27 Neljap.	Kapitolin	ja külml.
28 Rede	Simon	
29 laup.	Els	Pilwes.

Kawwalast sullafest. Matt. 18, 23.

30 Pühhap.	22P.p.3a.J.P.	Niiske
31 Esmasp.	Wottele	ilm.

1omal Oktobril tõuseb päike kell 7, 15 minuti,
ja lähhäb loja kell 4, 45 minuti. Päaw on 9
ja 6 15 tundi pikk.

1 Teisip.	Pühade päaw	Pilwes.
2 Restnadd.	Singede päaw	☉ 10, 50' ö.
3 Neljap.	Atko	Selge
4 Kede	Otto	ja
5 laup.	Lotta	

Kohto rahhast. Matt. 22, 15.

6 Pühhap.	25p.p.3a.3.p.	fülm.
7 Esmasp.	Enno	Annab
8 Teisip.	Brits	lund.
9 Restnadd.	Teodor	Pehme.
10 Neljap.	Martin Lutt.	☉ 4, 1' h.
11 Kede	Martin piisk.	Heitlik.
12 laup.	Jonas	

Jairi tütrest. Matt. 9, 18.

13 Pühhap.	24p.p.3a.3.p.	Ränge
14 Esmasp.	Aurora	fülm.
15 Teisip.	Leopold	Pilwes.
16 Restnadd.	Asse	Wagga.
17 Neljap.	Ottomar	

18 Kede	Sofrates	☉ 5, 2' h.
19 laup.	Liisbet	Külm

Hirmsast ärrakautamifest. Matt. 24, 18.

20 Pühhap.	25p.p.3a.3.p. Surnute p.	annab
21 Esmasp.	Maria ohw. p.	taggasi.
22 Teisip.	Pastian	☉ 8, 29' ö.
23 Restnadd.	Klement	Wihma.
24 Neljap.	Jossias	
25 Kede	Kadrina päaw	
26 laup.	Konrad	

Kristuse sisse söitmifest. Matt. 21, 1.

27 Pühhap.	1. Kr. tull. p.	Pilwes
28 Esmasp.	Katta	ja
29 Teisip.	Ewart	wagga.
30 Restnadd.	Andrese päaw	

10mal Novembril töuseb päike kell 8, 35 minuti, ja lähhab loja kell 3, 25 minuti. Päaw on 7 ja ö 17 tundi pikk.

1 Neljap.	Urent	Pilwes.
2 Rede	Kandidus	☉ 5, 14' d.
3 laup.	Kola	Eulene.

Wiimse päwa tähtedest. Luf. 21, 25.

4 Pühhap.	2. Kr. tull. p.	Wihma.
5 Esmasp.	Sabina	Annab
6 Teisip.	Niggula pääw	nattuke
7 Restnäd.	Maunus	lund.
8 Neljap.	Maria sam. p.	Eulene.
9 Rede	Lühhem pääw	☉ 9, 17' d.
10 laup.	Judit	

Joannes wangi tornis. Matt. 11, 2.

11 Pühhap.	3. Kr. tull. p.	Wihma.
12 Esmasp.	Eili	Wagga.
13 Teisip.	Luutsija	Ilmoke
14 Restnäd.	Nikafius	selgib.
15 Neljap.	Joanna	
16 Rede	Alwina	
17 laup.	Hinno	☉ 3, 37, p. l.

Joannese tunnietus. Joann. 1, 19.

18 Pühhap.	4. Kr. tull. p.	Rahhotab.
19 Esmasp.	Kristohw	lund.
20 Teisip.	Abram	
21 Restnäd.	Toma pääw	Selge
22 Neljap.	Peata	ja külm.
23 Rede	Zohwer	
24 laup.	Adam. Ewa	☉ 10, 14' e. l.

Kristusse sündimisest. Luf. 13, 1.

25 Pühhap.	1. Jõulo p.	Pilwes.
26 Esmasp.	2. Jõulo p.	
27 Teisip.	Ehw. Joann.	Eulleb
28 Restnäd.	Süta laste p.	
29 Neljap.	Noa	pisfut
30 Rede	Tawet	
31 laup.	Silwester	lund.

10mal Tetsembril tõuseb päike kell 9, 14 minuti, ja wereb kell 2, 46 minuti. Pääw on 5 tundi 32 minuti ja ö 18 tundi 28 minuti pikk.

Aasta : aiad.

Kewwade hakkab 8. Martsil õhto kello 6, 41 minuti.
Sui hakkab 9. Junil pärrast lõunat kello 3, 35 min.
Süggise hakkab 11. Sept. hommiko kello 5, 32 min.
Talwe hakkab 9. Tetsembril õfi kello 11, 10 minuti.

Päwa : ja ku : warjutamised.

Tännawode warjutakse päikest kaks ja kuud kaks korda; agga meie maal on need ku warjutamised üksi nähtawad.

1) Ku : warjutamine hakkab 25. Webruaril õfi kello 1, 2 minudi ajal, ja lõppeb hommiko kello 4 2 minudi ajal.

2) Nähtaw ku : warjutamine hakkab 21. Augustil pärrast lõunat kello 5, 23 minudi ajal, ja lõppeb õhto kello 8, 10 minudi ajal.

Krono = pühhad.

mis ue kirriko seaduse järrele ka Ma kirikutest tullemad piddada.

1. Jurrisku 17mal päwal. Esesarewitsi Surewürsti Aleksander Nikolajewitsi, Wennerigi aujärje pärris pärrija sündimise päaw.

2. Jurrisku 21. päwal. Meie sure Keisri praua, Aleksandra Weodorowna nimme päaw.

3. Janisku 25mal päwal. Meie sure Keisri ja kõige Wennerigi Wallitseja Nikolai Pawlowitsi sündimise päaw.

4. Heinaku 1. päwal. Meie sure Keisri praua, Aleksandra Weodorowna sündimise päaw.

5. Leikuseku 22sel päwal. Meie sure Keisri herra ja temma Abbitasa kronimise päaw.

6. Leikuseku 30mal päwal. Wennerigi aujärje pärris pärrija, Surewürsti Aleksander Nikolajewitsi nimme päaw.

7. Talweku 20. päwal. Meie sure Keisri Nikolai Pawlowitsi wallitsuse hakkatuse päaw.

8. Iduloku 6. päwal. Meie sure Keisri herra Nikolai Pawlowitsi nimme päaw.

Meidsinnatsid Krono : pühhi petakse nenda kui Paasto jutluse päawi.

Üllemawallitseja sugguselts.

Nikolai I. kõige Wennerigi wallitseja ja Keiser, ning ka Pola : ma kunningas j. n. e. sünd. 25. Junil 1796.

Aleksandra Weodorowna, Keisri
praua; sünd. 1. Julil 1798.

Nende lapsed:

- 1) Tsesarewits, suurmürst ja aujärje päri-
ja Aleksander Nikolajewits; sünd. 17.
Aprillil 1818.

Temma praua Tsesarewna Maria Aleksan-
drowna; sünd. 27. Julil 1824.

Nende lapsed: 1) Nikolai Aleksan-
drowits; sündin. 8. Septembril 1843.
2) Aleksander Aleksandrowits; sündin.
26. Webr. 1845. 3) Wladimir Alek-
sandrowits; sündin. 10. Aprillil 1847.
4) Aleksandra Aleksandrowna; sündin.
18. Augustil 1842.

- 2) Suurmürst Konstantin Nikolajewits;
sünd. 9. Septembril 1827.

Temma praua Aleksandra Joseprowna;
sündinud 8. Julil 1830.

- 3) Suurmürst Nikolai Nikolajewits; sünd.
27. Julil 1831.

- 4) Suurmürst Mihail Nikolajewits; sünd.
13. Oktobril 1832.

- 5) Suurmürsti Printsess Maria Nikola-
jewna; Leuchtenbergi Printsi Maksimi-
liani praua; sünd. 6. August. 1819.

Nende lapsed: 1) Nikolai Maksi-
milianowits; sündin. 23. Julil 1843.
2) Eugen Maksimilianowits; sündin.
27. Januaril 1847. 3) Maria Maksi-
milianowna; sündin. 4. Oktobril 1841.
4) Eugenia Maksimilianowna; sünd.
20. Martsil 1845.

- 6) Suurmürsti Printsess Olga Nikolajew-
na; Wirtembergi Printsi Karel Wridrik
Aleksandre praua s. 30. Aug. 1822.

Keisri wend:

Suurmürst Mihail Pawlowits; sündin.
28. Januaril 1798.

Temma praua: Helena Pawlowna; Wir-
tembergi Printsess; s. 29. Tseptembril 1806.

Nende tüttar: Katarina Mihailow-
na, suurmürsti Printsess; sünd. 16. Au-
gustil 1827.

Keisri ded:

Maria Pawlowna, suurmürsti Printses,
Weimari-ma wallitseja Karel Wridriko
praua; sünd. 4. Webruaril 1786.

Anna Pawlowna, suurmürsti Printses,
Hollandi-ma kunninga Willem II. praua;
sünd. 7. Januaril 1795.

Teada = andmine,

mil ramato-postid tulleswad ja lähhawad.

Igga Restnaddala ja Laupääw tulleswad postid,
ja towad ramatuid iggast ma jaust, ning lähhawad
ka neilsammal päiwil jälle ärra.

Ramatud mis ärra sadetakse wdetakse wasto:
igga Teispääw ja Nede pärrast lõunat kello 4 kun-
ni 6, wdetakse rahharamatud ja muud hinna wä-
rilsed asjad mis Aia, Tartu, Musto ja kõige wen-
ne-ma sisse lähhawad wasto; agga muud rama-
tud igga Restnaddal ja Laupääw enne lõunat kello
8 kunni 10. — Ramatud mis Tallina, Peterpurri
ja Saremale lähhawad, igga Restnaddala ja Lau-
pääw pärrast lõunat kello 4 kunni 6.

Ramatud mis kõige Wenneriki lähhawad, maks-
wad 10 koppikat hõbbemat lodi pealt.

Lada päiwe näitus.

Neäri = ku,

7mal Orgital 2 päwa. — Rigas 3 päwa
ja Tartus saksa laat 3 nädalat. 10. Haap-
salus 2 päwa. 17. Kollowerres, läne-maal,
2 päwa. 27. Rakwerre-linnas 2 päwa.
— Raplas, 3mal Redel pärrast Neäri.

Küünla = ku,

2sel Paltiskis 2 p. — Walkas ja Willandis
saksa laat, mõllemad 8 päwa. 3mal Paide-
linnas. 6. Kurressare-linnas, saksa laat,
10 p. 22sel Wörro-linnas, saksa laat, 8
p. — Iihhulas, Esmaspä enne Wastla-pä-
wa. — Willandis, nädal pärrast Suurt
Neljapäwa.

Jani = ku,

11mal Wönno-linnas, 7 päwa. 16. Rak-
werre-linnas, 2 p. 20. Rigas 3 nädala-
lat ja Tallinas, saksa laat 2 nädal. 22sel
Willandi-linnas, 2 päwa. 24mal Walga-
ja Wörro-linnas. 25. Paide-linnas. 29.
Tartu-linnas ja Tarwaste-mõisas.

Heina : ku,

21st Karksi-mõisas. 20mal Pernus saksa
laat, 3 nädalat ja Rigas, willa laat, 3
päwa. 26. Wolmeri-linnas.

Leikuse : ku,

10mal Lempsi-linnas. — Mõisefaste-mõis.,
Wõrro-maal, ja Walga-linnas. 15. Helme-
mõisas. 24. Rosse- ja Rosti-mõis., Wirro-
maal. 27. Ue-mõis., Willandi-maal. 29.
Killingi-mõisas. 30. Kaantso-mõisas.

Mihkle : ku,

21st Abja-mõisas. 4mal Rappina-mõisas.
6. Takerperi-mõisas, Helmekihh. 8. Ad-
seli-, Purtniko-, Rõuge-mõisas ja Tarto-
linnas. 9. Kastna mõis. 10. Mõnniste-
mõisas. — Oldre-mõisas ja Paide-linnas.
13. Põrawerre-mõis. 14. Antso-mõis. ja
Haapsalo-linnas. 15. Koorte, Põltsama-
ja Sallatsi-mõisas. 17. Kirrepil, Tarto-
maal. 18. Audro-mõisas. 20. Wendra-
mõisas. 21st Paltiskis, — Senno-mõis.
ja Wolmeri-linnas. 24mal Jõhwi, —

lihholas, Wiljandi- ja Wõrro-linnas. 26.
Tallina-linnas 3 päwa. 29. Walga-linn.
— Reblaste- ja Keila-mõis. — Rakwerre-,
Tarto- ja Wastse-linnas. — Pernus, Es-
masp. ja Teisip. enne Mihkle p. — Jõe-
lehtmes, Harjo-maal näd. pärr. Mihkelt.
— Raplas, esimesel Redel pärr. Mihkelt.

Wina : ku,

11st Kurressare-linnas. 2. Waste-mõisas.
4mal Kollowerres, läne maal. 6. Tarwas-
te-mõisas. 9. Lempi-linnas. 10. Rõo-
mõisas. 15. Iustiwerre- ja Westi-mõisas.
16. Wõnno-linnas. 23. Wolmeri-linnas.

Talwe : ku,

10. Mustwe-küllas, Walga- ja Wõrro-linn.

Jõulo : ku,

Märjamaal, 3mal Kristuse tullemise pühh.
Pernus, Esmaspä ja Teisipä enne Jõulo.
27mal Walga-linnas 10 päwa.

Linna ladaad.

Temsis: 27. ja 28. Webruaril ja 9. ja 10.
Oktobril.

Wolmris: 25. — 30. Januaril ja 25. —
27. Nowembril.

Wönnos: 15. ja 16. Webruaril ja 10. ja
11. Tetsembril.

Walfas: 8. ja 9. Webruaril ja 20. ja 21.
Nowembril.

Tartus: 4. ja 5. Webruaril ja 1. ja 2.
Nowembril.

Wörrus: 7. — 9. Januaril ja 7. — 9.
Oktobril.

Willandis: 15. — 17. Webruaril ja 25.
— 27. Nowembril.

Paides: 8. Nowembril.

Reblaste-mõisas: 19. ja 20. Tetsembril.

Ma-ilma sündusfed

enne ja pärast Kristust.
(Mulle järg.)

22. Saul esimesenne Iisraeli kuningas.

Heldus ja tõssidus hoidwad kun-
ningast, ja ta toetab heldusse läbbi
omma aujärke. Opp. sann. 20, 28.

Omme wallitsusse hakkatusses nõudis
ja jõudis Saul teik, mis temmast lodeti.
Temma olli wahwa ja wõitis omma is-
ma waenlased ärra; wallitses õigusses ja
teggi õigust teigile; ka neilegi, kes tedda
wihkasid ja kaetsesid. Esiotsast olli tem-
mal Samueliga üks meel ja nõu; ja et
Samuel kül ennam kohtomõistja ei olnud,
piddas rahwas ja wallitsus temmast om-
meti suurt luggu. Pärast tagganes Saul
Samuelist ärra ja püdis preestrite õigussi

wähhendada; sellepärast wõidis Samuel
sallaja Dawet kunningaks. Piddi siis
Saul nüüd ilma Samueli nõuta läbbi
aiama, mis omma kurwastusse päiwil kül
hea melega olleks sowinud ja wõtnud. Sest
olli temma peale kurwastusse ja ahvastusse
waim tulnud, mis agga Dawet omma kand-
le mängimissenga üksnes jöudis fergitada.
Se haigusse kord teggi tedda arraks, ust-
mataks, issimelisseks ja ebbaussolissets.
Parremail päiwil olli ta keit kunsimehhed
ja targad rigist wäljaaianud; nüüd otfis
temma neid issi jälle üllesse. Kui Wilis-
tite wasto jälle sõtta tullu minna, wärrises
temma südda sees neid nähhes, ja otfis,
— et Jehowa temmale ennam ei wastand
ei unnenäggude egga prohwetide läbbi, —
lausujat, kelle käest kuulda sada, kuida sõa
loud peaksid minnema, sest ta olli omma
lotust Jummal pealt ärraheitnud. Tedda
juhhati Endori ühhe lausuja naese jure.
Saul läks teiste rietega teise mehhe päh-
hâ senna ja wannutas sedda pettist, om-

male ilmast ärralahkund Samueli ettetua.
Esite wabbandas se kül ennast, agga pär-
rast näitis, kuida ütles, Samueli temma-
le, kes ahvastud kunningale agga willetsust
kulutas. Ilma lotusseta hakkas Saul ja
temma sõawäggi taplust, mis neile õnnetu-
maks läks. Israeli rahwast lödi mahha,
Jonatan langes omma kahhe wennaga,
Sauli ennast hawati rängaste, ja et temma
sõariistade kandja ei tahtnud kät temma
külge panna, langes ta issi omma mõga
sisse.

Kui lahkud ärra Jummalast
Siis olled petnud end,
Teed, mõtled, rägid rummalast,
Nääd kiusatuste und. —
Mull, anna Jummal sedda meelt,
Et ma ei eksi ello-teelt.

23. Dawet ja Saul.

Wägga önnis on se mees, kes Jeho-
wat kardab, kel wägga hea meel on
temma käskudest. Temma suggu peab
wäggen ollema ma peäl: õiglase
suggu peab ollema õnnistud.

Saul. 112, 1. 2.

Dawet, Isai poeg, Juda sugguarrust,
olli Petlemas sündinud, ja käis ommas no-
res põlwes karjas. Sefinnane ello juhha-
tas temma waimo ja süddant Jummala
ja temma imme teggude pole; sest et wälja
peal taewas ja ma temmale iggapääw kulu-
tasid, et taewa ja ma lõja keif wägga hästi
teinud, ja omma lomadele, isfiärranis in-
nimestele keif head sowinud. Sennest
andwad tänapääw temma laulud tunnis-
tust, mis Piible-ramatust leida. Kui alles
rahholist karjatse ello ellas, olli laul ja kanda-
le määg temmale seltsiks, ja pärrast, kui
ta funninga aujärje peale olli sanud, tem-
ma hinge jahhutuse ja süddame rõõm. Men-
da harris Dawet omma waimo ja süddant,

agga kaswatas ka üht aego omma ihho
rammo ja jõudo; ning näitas temma kui
noormees jo mitto forda, et tal südda sees
olli, mitte ükspäinis kui kiskjaid mahhalua,
waid ka kui waenlaste wasto tulli sõddida.

Dawet ei jänud omma koshhal mitte tead-
mattaks. Kui Sauli meel olli raskeks ja
arraks läinud, todi tedda temma jure, fun-
ninga kurwastust omma kanna mängimis-
sega ärraaiama. Ta sai temma melest arm-
saks ja wõttis tedda omma sõariistade kanda-
jaks. Omma wahwust näitas Dawet mitme
teggudega, agga isfiärranis allamal luggeda
teoga ülles. Kui Israeli ja Wilistide wah-
hel sõdda olli, tulli iggapääw üks wägga
pitt ja wäggew mees, üks kallewipoeg Ro-
liat, leri ette, irwitas Israeli rahwast ja
kutsus keige wapramaid nende seast ennese-
ga taplema. Ükski ei julgend temma wasto
minna, et kül Saul sellele, kes sedda jul-
tund pagganast ärrawõidakse, suurt palka tõu-
tas ja omma tüttart naeseks lubbas. Da-
wet, kes just sel korral juhtus leri tulles,

pakkus ennast Koliatiga taplema. Saul tahtis kül tedda temma noordusse parrast taggasi hoida; agga kui Dawet järrele ei andnud, panti temmale raud-kübar pähhä ja raud-rided selga, agga et ta nende al en-
nast nenda ei wõinud ligutada, kuida tahtis, panni ta neid kōhhe mahha, ja läks omma karjatse-keppi ja lingoga hirmhamba waen-
lasse wasto, kindlaste Jummala peale lo-
tes. Kui nüüd Koliat temma peale olli tullemas, wiska Dawet lingo kiwiga tem-
male otsa, et ta uimane mahhalanges; Da-
wet tõmmas ta omma möga tuppest ja raius temma pea otsast ärra. Wilistid pōggene-
sid siis sure hirmoga ja jätsid taplusse ma
Israeli-rahwa kätte.

Selle ja mitme mu teggude parrast auus-
tas ja fitis rahwas Dawetit; agga Saul hakkas tedda kae:sema, tedda wihkama ja takkafiusama. Sedda ennam hoidis Jo-
natan, Sauli poeg, Daweti pole, ja nen-
de noorte meeste kōikumatta sõbrus on nen-
dasammoti wannaks-sannaks sanud, kui Da-

mon ja Pitias, ning Orestes ja Piladesi sõbrus Krefa rahwa seas. Jonatan teadis kül, et Dawet temma issa aujärke piddi parrima; siiski hoidis ta ennast temma po-
le, armastas tedda, ja andis temmale tea-
da, kuida Saul sallaja püdis tedda hukka
sata; sest et se temmal korda ei läinud, om-
ma issa wiha temma wasto, issa südda-
mest ärrakaotada. Dawet piddi separrast
Sauli eest ärrapōggenema. Paljo kes Sau-
li wallitsussega rahhul ei olnud, seltsisid Da-
wetiga temma reddo paikas, ja näggi tem-
ma mitto sadda meest enne ümber olle-
mad. Nende wasto läks Saul omma sõa-
wäega wälja. Mitto korda olleks Dawet om-
mas pelgus omma taggaajajat wõinud tap-
pa; agga temma ei teinud sedda mitte, sest
et omma kunninga külge kät ei tahtnud pis-
ta. Daweti aus meel lõhkus Sauli süddant
nenda, et ta kül omma üllekohhut tundis ja
tunnistas; siiski ei jätnud temma teise ello
peale kaimist, ja Dawet pōggenes Wilistide
male, kus ta tükki aega ellas.

Üht sõbra, Jummal, pallun sult,
Mis muud ei nõua, küssi mult,
Kui ikka, mis head wallitseb,
Mind trööstib, nomib, tallitseb.

24. Kunningas Dawet.

Lo mulle, Jummal! puhhast süddant,
ja uenda mo sisse kindlat waimo. Är-
ra heida mind mitte ärra omma palle
eest, ja ärra wõtta omma pühha Wai-
mo mitte minnult ärra.

Laul. 51, 12. 13.

Pärast Sauli surma sai Dawet, kes jo
ammogi seks wallitsetud olli, Juda suggo-
arro kuningaks; sest teiste suggoarrude
kuningas olli Sauli poeg Jsbofet. Kui
sedda ärratappeti, heitsid needgi endid Da-
weti kae alla ja kuulsid temma sanna. Ra-
naani rahwast ja muid seal ümberkaudo,
wõitis Dawet õnnega ärra ja sundis neid en-
nese alla. Jerusalema teggi temma rigi
pea-linnaks, ja wallitses Sioni mägge en-
nesele elloassemeks. Hone-ehhitajad Ti-

ruse ja Wõnikia-maalt piddid temmale sen-
na sure kuningaga koja üleseehhitama; tem-
ma hakkas uhkeste ellama ja foggus suurt
seltsi ennese ümber, kelle keskes ennast rah-
wale näitis. Üht aego kandis temma ka
kauplemisse ja põllo-harrimisse eest hoolt,
ja foggus palju rahha templi ehhitusse tar-
wis. Kui wägga temma sowis Jehowat
keigest süddamest auustada; sedda tewad
temma Jummalat tenistusse laulud tõeks.
Temma wallitsusse al sai Israeli kuning-
riik suurt wägge ja au; temma allamad el-
lasid rahho sees; handwergi tööd ja tullusad
kunsid hakkasid õitsema.

Kui kuningas, näitis ennast ka Dawet
kui Jummalat mees, tarkusse, jummalakar-
tusse ja süddame waggadusse polest üles.
Mendasammoti ka omma sõbra Jonatani
poia Mewiboseti wasto, kes lonkas. Ta
kinkis temmale maid, ja wõttis tedda om-
ma leiwalisseks omma lauda sõma. Om-
meti teotas Dawet ennast sega, et wimandi
mitme Sauli suggulaste werd lastis ärra-

wallada, ja muid furje teggusid teggi, kellest
wõime õppida, mis wägga kartlik assi wäg-
gi ja hea põlli on, sest et keigeparrematki
innimeest furjale kiusawad. Jhhaldas ka Za-
wet Uria naesterahwast ennesele naeseks, ja
lääkitas tedda sepärrast ühhe ramatoga leri,
üllemapeälisko Joabi jure, selle käsoga, Uri-
at tapluskes keige kartlikuma kōhha peale
panna. Sündis ka nenda, kuida funnin-
gas olli käsknud, ja kui õnneto tapluskes ol-
li langenud, wõttis Zawet temma leeke Pat-
sebat naeseks. Agga se teggo olli wägga
Issanda meelt wasto, ja se tulli Zawetile
pärrast sureks süddame walluks.

Pea pärrast sedda tulli prohwet Natan
Zaweti jure ja rāfis temmale nenda: „Üh-
hes linnas ellasid kaks meest, teine rikkas,
teine kehwa. Rikkal olli paljo lambud ja
weiksed, kehwal polnud muud kui üks ainus
uttekenne, mis ta olli ostnud, se sõi temma
leiwast, jōi temma karrikast ja maggas tem-
ma süles. Kui nüüd rikkale wõeras tulli,
ei taind temma mitte omma karjast keddagi

wōtta, waid wōttis, selle kehwa mehhe utte
ja walmistas wõerale roaks.” — Zawet
wihhastas ja ütles: „Se mees, kes sedda
teinud, on surma wāart, ja sedda lammast
peab temma neljawōrra maksma.” Agga
Natan ütles: „Sinna issi olled se mees!”
Siis tundis Zawet omma patto ja kahhet-
ses kibbedaste, mis ta olli teinud. Selle
peale surri ka se poeglaps ärra, mis Patseba
temmale olli ilmale tonud, ja ta mattis ted-
da kurnastusse ja süddame walloga.

Zawet piddi ka sedda nāggema, et tem-
ma poeg Absalom māsšamist tõstis. Se
olli üks noor mees illusa nāo ja kasmoga,
kes rahwast melitas, neid omma issa was-
to ülesärritas ja hulga kaupa ennese järrele
ahwatles. Kui ta arwas omma wāe hulga
sure kül otkewad, läks temma Hebronist,
kühho olli lainud ohwerdama, Jerusalema
omma issa peale ja tahtis tedda aujärje pealt
ärralükkata. Zawet piddi pōggenedes en-
nast peāstma. Ommeti hoidsid weel pal-
jo rahwast temma pole, neid kōggus ta en-

nese jure, ja lakkitas mässajatte wasto, kelle
peale wõimust sai ja neid laiale aias. Põg-
geneja Absalom aias tuhhatnelja ühhe sure
tamme alt läbbi ja jäi karmopiddi tamme
oksa rippuma, ja temma hobboesl läks om-
ma teed. Kui Daweti üllempäälis Joab,
sedda kulis, jooksis temma senna ja pistis
tedda furnuks. Se rõõm, mis Dawet tun-
dis, et waenlaste peale olli wõimust sanud,
kaddus sutumatta ärra, kui omma üllekätte-
lainud poia surma teada sai. Ribbedaste
ja kawa leinas ta temma pärrast. Dawet
läks nüüd jälle Jerusalema, andis omma
waenlastele andeks, ja omma sõbradele, kes
tedda häddasfi mitte mahha ei jätnud, tänno.

Mis Dawet selle ello juhtumistes tunnud
ja mõttelnud, sedda tunnistawad temma kal-
lid laulud, mis Wannas Testamentis Da-
weti laulo-ramato nimme al leiame. Om-
meti keik laulud seal ei olle Daweti tehtud,
waid on nende hulkas ka Mosesse, As-
sawi, Salomoni, ja mude laulusid.

Dawet surri, kui ta 7 aastat Hebronis

ülle Juda sugguarro, ja 33 aastat Jeru-
salemas ülle keige sugguwõdsfide olli wal-
litsenud. Omma ello aegas olli temma jo
omma poega Salomoni aujärje pärriaks
nimmetanud.

Kül ohhake, umbne te
Wiib ilmast läbbi taewasse,
Weel enne kui lat, lagge.
Sest walwa, pallu, õppi teal,
Täit wõito sama lihha peal;
Ta kiisatus on sagge.

25. Salomon.

Selle innimessele, kes Jummal me-
lest hea, annab temma tarkust, tund-
mist ja rõõmu. Rogg. ram. 2, 26.

Salomon, fedda prohwet Natan jumma-
lafartusses olli kaswatanud, arwas tarmis
ollewad, omma surreja issa nõu järrele, om-
ma wallitsust nenda kindlaks finnitada, et
ta mitmid pahhandulissi laskis hukkata.
Muido hakkas omma wallitsust selle südda-
meliko sowimissaga, omma rahwa ellopõlwe

fergitada ja tõsta; sellepärast pallus ta Jummalalt ommale tarka ja sannawõtliko süddant. Jummal kulis temma palwet ja andis temmale ka seddagi, mis temma mitte ei pallunud, se on, rikkust ja au. Temma tarkust ja suurt tundmist kolutab segi luggu: Kaks naest tullid rieldes funninga ette. Meie ellasime ühhes majas; minna sain lapse ja kolme päwa pärrast temma ka. Temma olli omma poia ärramagganud ja õse minno poiaga ärrawahhetanud. Kui ma ülesärkasin, leidsin lapse surnud ja tundsin et se minno laps ei olnud. Teine aias sedda walleks ja ütles: minno laps ellab agga sinnul on surnud. Runningas kästis mõka tua ja ellawat last neid jaggada. Lapse emma hakkas palluma: oh Issand, andke se laps temmale ja ärge surmake tedda mitte. Agga teine ütles: ärge sago tedda ei kumbgi, — wõttame poleks. Siis andis funningas neile otsust: andke se laps sellele, kes temma ello eest pallunud, se on temma emma.

Tännini ei olnud Israeli-rahwal Jum-mala tenistusse kooda, waid agga koggodusse telt, mis ühhest kohast teise widi ja kelle sees seädusse-laegas peti. Lawet olli jo sepärrast nõuks wõtnud Issandale kõrki tempelt ehhitada, mis mitme keeldusse pärrast ei omma päiwil ei jõudnud tehha. Jai siis se tõ temma poia Salomoni hõleks, kes poolkähhetat aastaga, 480 aastat pärrast Israeli-rahwa wäljaminnikut Egiptussemaalt, ühhe templi ehk Jum-mala-tenistusse koka ülesehhitas. Wõnikia ja muud targad meistrid ollid temma kallal tööd teinud, ja ei pannud funningas keigesuremaid kullusid ei miksiki, et agga Jehowa tempelt keigeförgimaks ehhitusseks üllendada, mis sel aial ma peal olli. Kui ta ommas illus Moria-mäel walmis seisis, pühhitseti tedda wägga pühhaste, ja olli temma sest aiaast se paik, kuhho keik Israeli-rahwas kokkotulli Jum-malat tenima.

Salomoni wallitsusse aial olli aina rahho ja hea põlli keigel Israeli-maal, ja temma

söbrus Tirusse kuningaga, kus kauplemine ja teie handwergi tööd õitsesid, olli temma allamattete sureks kassuks, ja teggi neidki aast aastalt jõukamaks ja targemaks. Salomoni kaubalaewad töid mõderalt mailt suurtrikkust, ja ni hästi temma aujärje illo kui temma kulus nimmi, mis ta eunesele omma targa wallitsusse ja süggawa tundmisse läbbi saatnud, teggid, et keige rahwa ja keige ma kuningatte seast innimesed tullid temma tarkust kuulma ja temma au näggema. Nende seast olli ka Seba kuningaga emmand, kellest pühha kirri ütleb, et ta tulnud liggidalt sedda waatma, mis ta kaugele Salomonist kuulnud.

Nenda kui ennamiste ifka uhkus, surus ja ihho ellitus rikkusse ja maise hea ellopõlwe seltslased on; nenda teotas ka Salomoniki wimaks omma tarkusse au. Temma jäi holetomaks ja unnustas wimati Jummalat, kes tedda ni rohkesti olli õnnistanud. Hommiko ma kuningatte wiisi järrel olli temmal wägga paljo naesi ja ümmarda-

jaid, kelle hulgas ka Mosesse kasso wasto paljo pagganaid leiti, kes omma harjund ebajummalotte tenistust ka Jerusalemas piddasid. Wanna nõdraks lainud kuningas ei suutnud tõsiselt selle wasto panna, waid laskis ka wimaks ennastki paggana ebbausso sees eksitada. Omma wiimsil elopäiwil põris temma õige tele taggasi ja tunistas et keie ilma au ja lust tühhi on. Ta lõppetab omma Koggoja-ramatut nende sanadega: „Keie on selge tühhi assi. Kuulgem keie, mis sellesinnatse sanna otsus on: Karda Jummalat, ja pea temma kassud, sest se on igga innimesse kohhus. Sest Jummal wiib keie, mis tehtud, kōhto ette ka keie, mis sallaja, olgo se hea ehk kurri.

Peale sedda on meil veel Salomonist temma kallid õppetusse. Sannad, Üllem laul ja mitmed laulud Daweti laulo-ramatus leida. Temma surri kui ta 40 aastat Israeli ülle olli wallitsenud.

Tarkus se, et keigist lahku,
Mis wõib süddant wõrguta,
Selle sõbrusse eest kohku
Mis wõib usko nõrguta.
Tarkus on, et ikka mõtled
Ennast majaliseks siin,
Nõuad, sowid, teed ja ütled,
Kust saad rahho, — lõppeb piin.

(Järg jääb tullewaks aastaks.)

A e g.

Ilma aeg on armamatta
Surreliikful ilma sees,
Taewa ruum on määramatta,
Lihhalikko ilma ees.
Kes siin loeb filma-pilgud,
Ehk näab wiimsed tähte wilgud?

Aeg on kallis, aeg on kassin,
Prugi tedda targaste,
Ole kemas, holas, ussin,
Pea waimo erguste;

Sest so kümme-konna aastad,
Silma-pilgud ärra laastwad.

Aeg on kallis, aeg on kassin,
Kaub kääst jo peagi,
Tõöst ja murrest olles wassin
Sedda märka, teagi,
Kuida ello rõõm ja illo
Mõda laind, et tunned willo.

Aeg on kallis, aeg on pühha.
Pühhitse ja parranda,
Maitse maggusat ja wihha,
Hinge head ka warranda:
Aega mõda meie ello
Uendades näitko illo.

Aeg on kallis, keif on kassin,
Pea toidust forjates,
Kes nüüd jõuab olla ussin
Nõuastades, orjates:
Se wast leiab ommast tõöst
Keif, mis siggib maast ja weest.

Aeg on uus, aeg on wanna,
Sedda nääd jo filmaga,

Wahhest illus, römüs, kánna,
Wahhest wõitleb ilma:
Suid, kewnadid ja talwed
Taitwad süggise so salwed.

Armas, Jummal, aita isfi
Aega kalliks piddada,
Wanno, nori, pissokessi
Selle peale mõttelda,
Mis head aasta õppetab,
Aeg tend pea lõppetab.

Ruida sa pühhapäwa pühhitsed:

Rõlmas põhja merres Islandi-sare peal
astus üks reisija pühhapä hommiko ühhe
waese urtsiko sisse. Muist perrekonda olli
firriko lainud, muist hakkasid koddõ Jum-
mala tenistust piddama. Need laulsid, lug-
gesid jutlust ja piddasid palwed õiete firriko
seadust mõda. Wanna kotpimme 85 aas-
tane issa olli sängis maas, kelle kahwatanud
pallest Jummal sanna kuulmisse rõõm otse
filma nähtawalt wäljapaistis. Wõeras rei-

sija jäi ka waggasest kulatama ja piddas
seäl urtsikus likuma süddamega firriko-aega.

Märka õh innimenne, ja anna teistele,
kes ei wõtta egga mõista luggeda, ka sedda
mārgata, kui kalliks pühhapäwa pühhitse-
minne, firrikus káiminne ja firriko-aia pid-
daminne on. Sa ellad õnnistud maal, ol-
led jo wannematte wannemattest ristikoggo-
dusse rohkeima kui rohke õppetusse sees sün-
dinud ja ülleskaswanud, ja ommeti so hul-
kas on neid weel küllalt, kes ei mõista, ei
märka egga tahhagi pühhapäwa pühhitseda,
mis sind ennast wõiks pühhitseda, siin aia-
likkult ja seäl iggaweste õnsaks tehha.

Iggatse Jummal sanna õppetust.

Ühhe waese, hilja põõrnud Neegri káest
kússiti, kas temmal omma pitka haigusse aial
ka middagi pudust olnud. „Ei, kostis ta;
ei ihholikko toidusse polest mitte, agga kül-
hinge üllespiddamisse parrast kannatasin palju,
sest ma ei sanud sel aial firriko. Mo hing
on ärranālgind omma armast Õnnisteggijat

ja temma kallist sanna iggatsedes." — Kas
sa, armas luggeja, ka tunned, et hinga nalg
surem on, sest hing ellatab jo ihho? Loe
ommeti Zaweti lauloramatusi 84 laulo.

Teni ka wõera usso keskes omma Jummalat.

Enne sõa aial sattus üks poisikenne Türgi
rahwa kätte wangi ja piddi nende keskes ül-
leskasmama, et ennam peäsemist egga peäst-
mist polnud lota. Omma sündimisse maal
olli temma jo warrakult õnsaksteggewat ris-
tiusso õppetust sanud, sedda piddas ta ni-
samma kõrwaste omma süddames kui wäl-
japoolt orjapõlwe ahhelat temma kassa ja
jalgo siddusid. Tubba ta olli mehheks kas-
wanud, kui ühhel lihhawette pühha hõm-
mikul põllal adra tagga waljo heälega laulis:
Nüüd Kristus surmast tõusnud on, n. t. s.

Parrajatte sõitis seält üks Saksama keisri
Käskjalg möda, kes Konstantinopoli linna
olli minnemas. Se suur herra panni sedda
wägga immeks, seal waimolikko laulo heält

kuuldes, petas finni ja läks kulama. Sel-
lele rakis temma omma luggu ja lõppetas
nende sannadega: „Omma sündimisse palka
ei sa ma kül ilmasti ennam taggasi, agga
omma pühha ristiusko hoian ja pühhitsen
minna ka Türgide seas. Ma tean, et tän-
na esimenne lihhawette pühha on, ja et
ma omma usso wendadest kül ni kangel el-
lan, pühhitsen ommeti ommas waimus kui
nendega ühhes foggodusses meie Issanda
üllestõusmisse pühha.“

Rahha tarkus.

Talambert, omma tarkusse ja sügga-
wa tundmisse läbbi kuulsaks sanud õppetud
mees Pariisi-linnas, olli ühhes seltskondas,
kus üks ilma-ma rikkas potratsik ka olli, kes
kronole keit sõawäe tarwitussi ostis ja wal-
mis murretses. Talamberti tarka ja mõn-
nusat kõnnet tahtis iggaüks kuulda, ja jät-
sid needki, kes potratsikoga jutto aiasid, tedda
mahha, ja kulatafid tähhelepannemisega,
mis se tark omma tundmisse warrandussest

neile jaggas. Ennost üks nähhes, pahhan-
das potratsi ja küsis: kes se väike mees
on, kelle ümber keik, förwad püsti peas, seis-
wad? — Temmale wastati: „Zalambert,
üks kulus õppetud mees.“ Naerdes ja õl-
lasid nikkutades ütles temma: „Sesuggune
tahhab ka räkida, kel ehk kümme rublagi
taskus ei olle.“

Rus siis innimesse meel, mõistus ja tar-
kus seisab, kas rahha-kukrus wõi peas? Ja
mis üllendab tedda innimesseks, temma kal-
lid rided wõi temma head kumbed ja wiisid?

Orjamitsa õis.

Miltonil, ühhe Inglis-ma laulolaul-
jal, olli wägga illus, agga hirmus riaks
naesterahwas. Kui üks tedda ühhel päwal
temma illo pärrast kitis ja punnaseks rosi-
nimmetas, ütles Milton, kes issi kot pimme
olli: „minna temma illust ühtegi ei tea; ag-
ga temma ofkad on wallusad, neid torkiwad
mind iggapäaw.“

Onsad on need, kes sellega rahul on,
mis Jummal teeb.

Üks tallopoeg ütles: „Kui ma tahhan,
siis saeab wihma.“ Kui temma käest küs-
siti: kuidas nenda? Wastas temma: „Ma
pean Jummal tahtmist ennese tahtmissesks;
siis wihma ikka saeab, kui ma tahhan.“

Ärra te lomale liga.

Makedonia kuningas Aleksandrile tõi sol-
dat eesliga laagrisse rahha. Kui esel ärra-
wässis, ei otsind mees mitte wemmalt, waid
wõttis kuld rahha kottid ennese selga ja fan-
dis kuningas telgi ette. Aleksander sedda
jo emalt ärramärkades, läks mosto ja ütles:
„Ole julge, wahwa mees! fanna need rah-
ha kottid ennese telki! Sinna olled ni palju
wäärt, et sa sedda keik wõid ennesele pidda-
da!“

Warri aia mõõt.

Hiobi-ramatus 7 p. 2 s. on luggeda: Ot-
sego sullane iggatseb päwa warjo,

ja kui palgalinne otab omma töö pal-
ka, nenda on waese innimesse päwad. Kui
päike paistab, näitse hommikust õhtuni ig-
gal lomal ja asjal omma warri ollewad;
agga mis warri se on, mis sullased iggatse-
wad? — Kel Hommiko-ma rahwa wiisid
teada, küll se teab kosta. Üks reisia, kes
hilja aego India-maal olli, ütles, et Hom-
miko-ma rahwas nendasammoti kui meil tal-
lorahwas, aega omma warjo järrele mööt-
wad. Kui seal küsid, mis aeg on? siis
wadetakse warjo peale ja ööldakse temma
pikkusest, mis tund on. Sestap tõtegiad
warjo kahhanemist ja kaswamist otawad.
Hiobi-ramatus tähhendawad need sannad:
otsego sullane iggatseb päwa war-
jo, ni palju, sullane otab sedda aega, mil
tööst lahti lebbale ehk õhtale lastakse.

Kas waenlased on sulle waenlaseks?

Uht ausat meest wihtas ja teotas tem-
ma naber; agga midda eennam ta tedda lai-
mas, sedda rahhulikkumaks ja rõõmsamaks

läks hea mehhe südda. Temma ütles: „wiht-
kajad ja teotajad kaswatawad feigeennamiste
meite waimo wägge; agga kes meid heaks
ja õnsaks kiitwad, tewad meile suurt hinge
kahjo ja raiskawad temma õnnistust. Sest
nenda on kirjutud: kes teid õnsaks kiitwad,
need petwad teid.“

Kes mõistab ennam.

Kolm õppetud meest juhtusid üks pääw
Parisi-linna funninglikus ramato salis kofko.
Esimene ütles: Meie kolmekeste olleme
kõige Prantsuse-ma õppetud meeste wasta-
sed. Teine ütles: Ennam, palju ennam,
meie wõime kõige ma-ilma õppetud meeste
ette jõuda. — Ja minna üksi, ütles kolmas,
kain teist mõllemist ülle.

Wahhemees peab ikka walwama.

Soldatile, kes funninga maja liggidal
wahhe peal seisib, olli naene worsti järrele
saatnud, mis mees maggustate sõi. Selsam-
mal silmapilgul tuli funningas, ninna mant-

le sees ja küssis: mitmemast roost sa olled?

Kuendamast, wastas soldat worsti sües.

Ras sa rüggemendi peälifusfi tunned?

Ja-ah, olli wastus.

Tunned sa ka funningast, mantelt lahti lües, küssis funningas.

Jah, wastas kohkund soldat. Teie ollete isfi. Hoidke mo worst kâes, ma munserdan.

Siggadel lussikas.

Mõisa-wannem, kes hommiko warra duet mõda kõndis, tahtis ommeti teada sada, miks sead ni hirmsaste kiunuwad ja winguwad. Lemma lüks karja-aea jüre ja näggi, sead kiskufid ühte teist künna kallal, hõbbe-lussikas olli neil söma sees ees, mis perre-emmanda holetuse läbbi sömaga olli wäljatodud. Emmand tulli ka isfi senna ja söimas innetomaid ellajaid. Oi, oi! ütles Herra, sul polle ühtegi õigust neid söimata; agga neil on õigus pahhased olla: sest, neid on palju, agga sa polle neile mitte ennam kui ühhe ainsa lussika andnud.